

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ISSN: 2458 - 9624 (Online)

Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES, 6(2), 256-286, 2019

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIKLARI VE OKUMAYA KARŞI TUTUMLARI¹

PRIMARY SCHOOL TEACHERS' READING HABITS AND ATTITUDES TOWARDS READING

Tunay Can TUNÇ¹ ve İhsan Seyit ERTEM²

¹ Gazi Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Ankara, Türkiye. e-posta: tnyctnc@gmail.com

² Gazi Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Ankara, Türkiye. e-posta: ertemseyit@gmail.com

Gönderim Tarihi: 02. 07. 2019

Düzeltilme Tarihi: 25. 08. 2019

Kabul Tarihi: 11. 09. 2019

Öz

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin okumaya karşı tutumlarını ve okuma alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlamakta ve tarama modelinde betimsel bir nitelik taşımaktadır. Veriler “Okuma Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Keçiören ilçesindeki devlet okullarında görev yapan 258 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini analiz etmek amacıyla IBM SPSS Statistics 24. 0 istatistik programı kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda erkek sınıf öğretmenlerinin kadın sınıf öğretmenlere göre okuma tutum puan ortalamaları belirli oranda yüksek bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanları yaşa göre yüksek oranda bir farklılık göstermemiştir. Sınıf öğretmenlerinin okumayı en fazla tercih ettiği materyaller gazete ve sanat kitapları iken; en az tercih ettikleri materyalin ise mizah dergileri olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucuna göre sınıf öğretmenlerinin yaşı ve mesleki kıdemi arttıkça, ayda okudukları kitap sayısı; okuma tutum puanları arttıkça, sahip oldukları ve ayda okudukları kitap sayısının da arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma alışkanlığı, Okuma tutumu, Sınıf öğretmenleri

Abstract

This study is a descriptive research in the survey model and aims to identify the reading habits and attitudes of primary school teachers. The data were collected through “Reading Attitude Scale; the study group consists of 258 teachers working in the primary schools of Keçiören township of Ankara” in the 2017-2018 academic year. IBM SPSS Statistics 24.0, statistical analysis software was used for the analysis of data. As a result of the research, it was found that the average reading

¹ Bu makale Tunay Can Tunç tarafından Doç. Dr. İhsan Seyit Ertem danışmanlığında tamamlanan “Sınıf Öğretmenlerinin Okumaya Karşı Tutumları ve Okuma Alışkanlıkları” başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

attitude score of male primary school teachers was to a certain extent higher than that of female primary school teachers. Reading attitude scores of primary school teachers did not show a significant difference in terms of age. The materials which the primary school teachers prefer the most are newspapers, art books and the materials which they prefer the least are humour magazines. The results also show that the number of books that primary school teachers read a month increases as their professional seniority and age increase, and that the number of books that they own and that they read a month increase as their reading attitude scores increase.

Keywords: Reading habit, Reading attitude, Primary school teachers

Giriş

Nitelikli öğretmenler, öğrencilerin etkin katılımını ön gören, onlara bireysel yeteneklerini ve becerilerini geliştirebilmesi için uygun ortam yaratan, düşünme ve kendini ifade edebilme becerilerini geliştiren; tüm bunları yaparken de okuma-yazmanın yaratıcı yönlerini keşfetmelerini sağlayan kişilerdir (Aslantürk, 2008, s. 5). Nitekim öğretmenlerin sınıf içinde okumaya yönelik yaptıkları her türlü etkinlik ve davranışlar, öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarını etkilemektedir (Başaran ve Ateş, 2009, s. 78).

Ülkemizde toplum; genel çerçevede ele alındığında, bireylerin okumaya karşı tutumlarının ve okuma alışkanlıklarının yetersiz olduğu görülmektedir. Ayrıca ilgili alan yazın incelendiğinde okumaya karşı tutuma ve okuma alışkanlıklarına yönelik çalışmaların daha çok temel eğitimin ikinci kademesi öğrencileri ve üniversite öğrencileri (öğretmen adayları) ile sınırlandırıldığı belirlenmiştir (Arthur, 1995; Demir, 2015; İşeri, 2010; Ülper ve Çeliktürk, 2013). Öte yandan, sınıf öğretmenleri ile okumaya karşı tutuma ve okuma alışkanlıklarına yönelik yapılan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Öğretmenlerin -özellikle de sınıf öğretmenlerinin- okumaya karşı tutumlarının, öğrencilerin okumaya karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin okumaya karşı tutumlarını ve okuma alışkanlıklarını belirlemek oldukça önemlidir.

Okuma üst düzey ve oldukça karmaşık bir süreçtir. Okuma, ön bilgilerden hareketle yazar ile okuyucu arasındaki iletişime bağlı, amaca uygun bir yöntem doğrultusunda gerçekleştirilen anlam kurma sürecidir (Akyol, 2011, s. 1). Okuma sürecinde okuyucu ve yazar arasında uygun ortamda gerçekleşen bir görüş alışverişi söz konusudur. Bu süreçte okuyucu metni anlamaya çalışır ve anladıklarıyla birlikte ön bilgilerinde birleştirerek yeni anlamlar ortaya koyar. Okuma sürecinin temel gereklilikleri ise kelime tanıma, anlam bilgisi, cümle diziliş bilgisi, dilsel süreçler ve anlama olarak sıralanabilir. Bu süreç, öğrencinin merkezde ancak öğretmen ve diğer ilgililerin öğrencinin yakınında olmasını gerektirir. Aksi takdirde öğrencinin içine düşeceği yalnızlık ve yardımsızlık duygusu kendine güvenin azalması,

okumaya karşı olumsuz tutum ve başarısızlığa sebep olabilir (Kırkılıç ve Akyol, 2009). Okuma, okul programlarının da omurgası niteliğindedir. Hemen hemen tüm derslerde okuma temel gerekliliktir. Bu noktada, iyi okuyamayan ya da okuduğunu tam olarak anlamayan bir öğrencinin akademik başarı göstermesi beklenemez (Özdemir, 1967). Bilgi edinme sürecinin esasını oluşturan okumanın amaçları; kelime hazinesini ve okunanları anlama becerisini geliştirmek, ön bilgileri kullanarak metinleri anlamlandırmak, akıcı ve doğru okumak, estetik duyguları geliştirmek, düşünme, yorumlama becerisini geliştirmek, okuma zevkini kazanmak ve okumayı alışkanlık haline getirmek olarak özetlenebilir (Çelik, 2006, s. 20; Karafilik, 2007, s. 13; Susar Kırmızı, 2016, s. 110-111).

Çocuklar okumayı formal olarak ilkokul birinci sınıftan itibaren öğrenmeye başlamaktadır. Bu süreçte öğretmenlerin farkındalıkları, tutumları ve sınıf ortamı öğrencilerde okuma beceri ve alışkanlığının gelişmesinde önemli rol oynar. Okuma alışkanlığının kazanılmasında ilk sırada okumaya karşı olumlu motivasyon gelir. Bu aşamada öğretmenlerin sınıf içi ve dışı yapacakları etkinlikler bu motivasyona katkı sağlayacaktır. Özellikle sınıf öğretmenlerinin okuma sürecini detaylı bir şekilde değerlendirerek etkinlikleri buna göre planlamaları gerekmektedir (Çelenk, 2013). Öğretmenlerin sınıfta yapacağı sesli okumalar, okuma davranışları ve stratejileri açısından öğrencilere model teşkil etmektedir. Bunun yanında öğrencilerin metinleri derinlemesine anlamasına ve yorumlamasına dolayısıyla bağımsız birer okuyucu olmalarına katkı sağlamaktadır (McGee ve Richgels, 2003). Örneğin, öğretmen tarafından sınıf ortamında yaratılan küçük tartışma ortamları, hem öğrencileri aktif öğrenmeye teşvik etmekte hemde onlara konuşmak için fırsat sunmaktadır.

Öğrencilerimizin okuma becerileri, dünya genelinde uluslararası öğrenci performansı değerlendirme amacıyla yapılan PISA sonuçlarına göre, ortalamanın altında yer almaktadır (PISA Türkiye, 2016). Bu sorunun giderilebilmesi ancak öğretmenlerin derslerde okuma ve anlama çalışmalarına ağırlık vermesine ve iyi bir okuma eğitimi gerçekleştirmesine bağlıdır. Ayrıca, öğrencilere ilkokul birinci sınıftan itibaren öncelikli olarak kitap okuma alışkanlığı kazandırılması hedeflenmelidir. Bunu sağlayabilmek için de öğrencilerin genellikle rol model kabul ettiği öğretmenlerin sahip olduğu okuma becerisi kritik öneme sahiptir.

Okumaya karşı tutum ve okuma alışkanlığı üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde daha çok temel eğitimin ikinci kademesi öğrencileri ile lisans öğrencileri düzeyinde yapıldığı görülmüş; ilkokul öğrencileri ile öğretmenlerin okuma tutumlarını ve okuma alışkanlıklarını belirlemeye yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu belirlenmiştir.

Yalman, Özkan ve Kutluca (2013) tarafından Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2011-2012 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 220 öğrenci ile yapılan çalışmada, geleceğin öğretmenlerinin okuma alışkanlıklarını ve bu alışkanlıkların içeriğini betimlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda çalışmaya katılan öğretmen adaylarının %57'sinin kitap okumayı sevdiği, %41, 82'sinin boş zamanlarında kitap okumayı tercih ettiği, %42, 73'ünün kitap alırken bandrolü olup olmadığına dikkat etmediği, %40'ı kitapları satın alma yoluyla temin ettikleri, %63, 64'ünün haftada en az bir veya birden fazla kitap okuduğu belirlenmiştir. Öte yandan geleceğin öğretmenlerinin %38, 19'u tercih ettikleri okuma türünün başında macera olduğunu, %96, 36'sı ailede en az bir bireyin kitap okuduğunu, %52, 72'si kitap okumaya engel teşkil eden en büyük etmenin ders yoğunluğu olduğunu, %41, 82'si okuma alışkanlığını ilkokulda kazandığını belirtmiştir. Aynı çalışmada anketi dolduran öğretmen adaylarının %98, 19'unun evinde en az bir ile yüzün üzerinde kitapları olduğu, %97, 27'sinin bu yaşına kadar en az on veya üzerinde kitap okuduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların %58, 18'i kitap okuma sevgisini aşılamadaki en büyük etkenin kişideki istek olduğunu belirtmişlerdir.

Okuma alışkanlığının araştırıldığı bir başka çalışmada Ülper ve Çeliktürk (2013), öğretmen adaylarının okuma görünümlerinin metin/okuma türü ve okuma amacı bağlamında belirlemeye çalışmışlardır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretmen adaylarının %80'i okuma güdüsüne sahip, genellikle bilgi edinimi için okumakta, kitap seçiminde kendi seçiminin yanında arkadaş ve öğretmenden bilgi almakta, okuma materyallerine ulaşmada interneti aktif olarak kullanmakta, yanında kitap taşımamakta fakat okulda ve kütüphanede sık sık kitap okumakta, evde gerçekleştirdikleri okumaları genellikle internet üzerinden gazete olarak yapmakta, kütüphanede yaptıkları okumalar ise araştırma yapma ve ödev hazırlama amaçlı olmaktadır. Benzer olarak Sarar, Kuzu ve Doğan'ın (2015) birlikte yürüttükleri çalışmada, özellikle edebiyat ile dil eğitimi alanında öğrenim gören geleceğin öğretmenlerinin, entelektüel yeterliliğinin en büyük etkeni olarak kitap okumayı gördüklerini belirtmişlerdir. Söz konusu araştırma sonucuna göre katılımcıların %26'sı düzenli olarak kitap okumakta ve %5'i düzenli olarak kütüphaneyi kullanmaktadır.

Özbay, Bağcı ve Uyar'ın (2008) Türkçe öğretmeni adayları ile yaptıkları çalışmada, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla alışkanlık, sevgi, istek ve gereklilik gibi alt boyutlara ilişkin okumaya karşı tutumlarının daha olumlu olduğunu belirlemişlerdir. Yine aynı çalışmada süreli yayın takip eden, daha sık kitap okuyan öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şahiner'in (2005) öğretmenlerin okuma alışkanlıkları ve okuma alışkanlıklarına etki eden değişkenleri belirlemek konulu çalışmasında 150 öğretmene anket uygulamıştır. Araştırmanın sonucunda maddi gelir ile okuma alışkanlığı arasında bir fark olmadığı, öğretmenlerin en fazla roman ve siyasi türde kitaplar okuduğu, en çok kitap okuyan öğretmenlerin branşının sosyal bilimler olduğu, öğretmenlerin kıdem süresi ile okuma alışkanlığı arasında ters orantı bulunduğu tespit edilmiştir. Okunan materyalin görsel özelliklerinin okuma tercihi üzerinde bir etkisi olmadığı, öğretmenlerin en çok yarıyıl ve yaz tatilinde kitap okudukları, en fazla çocuk kitabını sınıf öğretmenlerinin okuduğu, öğretmenlerin kitaplara sahip olma şeklinin daha çok satın alma yoluyla olduğu, söz konusu çalışmanın diğer önemli bulgularındır.

Yılmaz (2002) tarafından Ankara'daki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okuma ve halk kütüphaneleri kullanma alışkanlıkları üzerine yapılan araştırmada, 6 merkez ilçedeki 16 ilköğretim okulunda bulunan 127 öğretmene anket uygulanmıştır. Anket analizine göre genç öğretmenlerin daha fazla kitap okuduğu, yaş ilerledikçe okuma alışkanlığı düzeyinin düştüğü, cinsiyetin okuma alışkanlığını etkileyen bir unsur olmadığı, mesleği isteyerek seçmenin okuma alışkanlığını olumlu yönde etkilediği, mesleki deneyim ile okuma alışkanlığı arasında ters orantı olduğu, öğretmenlerin ciddi bir okuma alışkanlığı sorunu bulunduğu, öğretmenlerin daha çok gazete okuyup dergi okumadığı, öğretmenlerin daha çok zaman bulamama ile okuma materyalinin pahalı olmasından dolayı yeterince okumadığı belirtilmiştir.

Sınıf öğretmeni ile sınıf öğretmeni adaylarının okumaya karşı ilgilerini karşılaştırmak amacıyla Aslantürk'ün (2008) yaptığı çalışmada, sınıf öğretmenlerinin okumaya karşı ilgileri yönünden kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha fazla puan aldığı saptanmıştır. Aynı çalışmada sınıf öğretmenlerinin en çok gazete, sanat, kültür kitapları, çeşitli dergiler, bilim teknik kitapları ve bilimsel kitaplar okuduğu, okumaya karşı ilginin mesleki kıdeme göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir. Katılımcılar kitap okumamanın daha çok vakit bulamama, yorgun olma, kitap fiyatlarındaki yükseklik, televizyon seyretme ve sohbet etmenin daha çekici olması gibi sebeplerden kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Ateş ve Yıldırım'ın (2014) sınıf öğretmenlerinin okuma becerisine yönelik uygulamalarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, gözlemlerin gerçekleştiği farklı okullardaki 11 sınıfta öğretim zamanının ortalama %40'ını okumaya ayırdıkları sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada ayrıca sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerine önem vermediğinin, bu ders saatinde diğer derslere ait konuların işlendiğinin, Türkçe derslerinde daha çok okuma yaptırıldığının gözlemlendiği ve notlar alındığı belirtilmiştir.

İlgili araştırmalardan elde edilen sonuçlar neticesinde öğretmen adayları düzenli olarak süreli yayınları takip etmemekte, kütüphanelerden yeterince yararlanmamakta, sınavlara çalışmaktan dolayı yeterince okuma yapmamaktadırlar. Öğretmenlere yönelik yapılan çalışmalarda ise en çok okunan materyallerin gazete, roman ve siyasi türde kitaplar olduğu, genç öğretmenlerin daha fazla okuduğu, öğretmenlerin daha çok zaman bulamama ve okuma materyalinin pahalı olmasından dolayı okuma yapmadığı, Türkçe derslerine gerekli önemin verilmediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Öte yandan, öğretmenlerin -özellikle de sınıf öğretmenlerinin- okumaya karşı tutumlarının, öğrencilerin okumaya karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin okumaya karşı tutumlarının ve okuma alışkanlıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan akademik birim, mesleki memnuniyet, mesleki yayınları okuma sıklığı ile okumaya karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan akademik alan, mesleki memnuniyet, mesleki yayınları okuma sıklığı ile;
 - a) Okudukları materyal türü ve sıklığı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - b) Ayda okudukları kitap sayısı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Sınıf öğretmenlerinin yaşı, mesleki kıdemi, okuma tutumu toplam puanları, aylık okudukları kitap sayısı, sahip oldukları kitap sayısı ile okumaya karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Sınıf öğretmenlerinin okumaya karşı tutumlarının düzeyini ve okuma alışkanlıklarının neler olduğunu belirlemenin amaçlandığı bu araştırma tarama modelinde betimsel bir nitelik taşımaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ili Keçiören ilçesindeki 11 devlet okulunda görev yapmakta olan; 186'sı kadın, 72'si erkek olmak üzere toplam 258 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Dökmen (1994) tarafından geliştirilen “Okuma Alışkanlıkları Anketi Yetişkinler Formu” kullanılmıştır. Araştırmada katılımcıların okumaya karşı tutumları Susar Kırmızı (2012) tarafından geliştirilen araç ile ölçülmüştür. 34 maddeden oluşan ölçeğin, deneme sonrası Cronbach's Alpha güvenirlik katsayıları birinci boyuta ilişkin olarak 0, 78; ikinci boyuta ilişkin olarak 0, 88; üçüncü boyuta ilişkin olarak 0, 72 şeklinde tespit edilmiştir. Ölçeğin geneline ilişkin ölçülen Alpha değeri ise 0, 95'tir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın nicel bölümünün verileri, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı Ankara ili Keçiören ilçesindeki devlet okullarında farklı sınıf düzeylerinde eğitim veren sınıf öğretmenlerine uygulanan tutum ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda kullanılan öğretmenlere yönelik “Okuma Tutum Ölçeği”ni uygulamak amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerinden izin alınmıştır. Ölçek, araştırmacı tarafından okullara gidilerek uygulanmıştır. 11 ayrı okulda gönüllülük esasına göre uygulanan anketler ders saatleri dışında yapılmış olup, öğretmenlerdne 10-15 dakikalık sürelerde cevaplamaları rica edilmiştir. Okullarda öğretmenlere dağıtılan 422 anketten sadece 258 tanesine dönüt alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel boyutunda çalışma grubuna dağıtılan okuma tutum ölçeklerinin sonuçlarının analizi için IBM SPSS Statistics 24 programı kullanılmıştır. Araştırmanın birinci alt amacı olan sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan akademik birim, mesleki memnuniyet, mesleki yayınları okuma sıklığı ile okumaya karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını açıklayabilmek için T testi, tek yönlü varyans analizi (Anova) ve Tukey testi yapılmıştır. Araştırmanın ikinci alt amacı olan sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan akademik birim, mesleki memnuniyet, mesleki yayınları okuma sıklığı ile okunan materyalin türü ve sıklıkları ve ayda okunan kitap sayısı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını açıklayabilmek amacıyla

kay-kare testi (χ^2) kullanılmıştır. Araştırmanın üçüncü alt amacı olan sınıf öğretmenlerinin yaşı, mesleki kıdemi, okuma tutumu toplam puanları, aylık okudukları kitap sayısı, sahip oldukları kitap sayısı ile okumaya karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını test etmek amacıyla korelasyon testi kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın Birinci Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ilk sorusu, “Sınıf öğretmenlerinin,

a. Cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan akademik birim, mesleki memnuniyet ve mesleki yayınları okuma sıklığı ile okumaya karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde belirtilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanları cinsiyete göre t-testi ile çözümlenmiş, bulgulara Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1

Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Analizi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	sd	t	p
Kadın	186	72, 11	17, 97	-1, 197	0, 857
Erkek	72	75, 07	17, 43		

* $p < 0, 05$

Tablo 1’e bakıldığında, araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetleri ile okuma tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($t = -1, 197$; $p > 0, 05$). Buradan hareketle, sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanlarının cinsiyetten bağımsız olduğu ifade edilebilir.

Öğretmenlerin okuma tutum puanları yaşa göre tek yönlü varyans analizi (Anova) ile çözümlenmiş ve söz konusu bulgulara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2
Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Tutum Puanlarının Yaşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Yaş	n	\bar{X}	sd	F	p
21-25	22	74,00	18,60	1,553	0,162
26-30	52	71,81	18,07		
31-35	48	67,81	18,87		
36-40	17	75,53	16,47		
41-45	26	71,69	23,70		
46-50	28	71,82	18,96		
51 ve Üzeri	65	77,55	12,57		
Toplam	258	72,93	17,84		

* $p < 0,05$

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların okuma tutum puanlarının yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($F=1,553$; $p > 0,05$). Tablo bulgularından anlaşılacağı üzere, katılımcıların okuma tutumları ile yaşlarının bağlantısı yoktur.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanlarının mesleki kıdeme göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3
Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Tutum Puanlarının Mesleki Kıdeme Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	sd	F	p
10 ve Altı Yıl	103	72,36	18,25	2,610	0,036*
11-15 Yıl	34	69,44	18,66		
16-20 Yıl	23	65,04	14,27		
21-25 Yıl	46	75,91	20,84		
26 ve Üzeri Yıl	52	77,21	13,31		
Toplam	258	72,93	17,84		

* $p < 0,05$

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde, çalışmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile okuma tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F=2,610$; $p < 0,05$). Bu bağlamda, söz konusu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmış ve sonuçlar Tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4

Okuma Tutum Puanlarının Mesleki Kıdeme Göre Tukey Testi Sonuçları

(I) Mesleki Kıdem	(J) Mesleki Kıdem	Ort. Fark	sd	p
10 ve Altı Yıl	11-15 Yıl	2, 92	3, 48	0, 919
	16-20 Yıl	7, 32	4, 06	0, 376
	21-25 Yıl	-3, 55	3, 12	0, 786
	26 ve Üzeri Yıl	-4, 85	3, 00	0, 487
11-15 Yıl	10 ve Altı Yıl	-2, 92	3, 48	0, 919
	16-20 Yıl	4, 40	4, 76	0, 887
	21-25 Yıl	-6, 47	3, 98	0, 483
	26 ve Üzeri Yıl	-7, 77	3, 89	0, 269
16-20 Yıl	10 ve Altı Yıl	-7, 32	4, 06	0, 376
	11-15 Yıl	-4, 40	4, 76	0, 887
	21-25 Yıl	-10, 87	4, 50	0, 114
	26 ve Üzeri Yıl	-12, 17	4, 41	0, 049*
21-25 Yıl	10 ve Altı Yıl	3, 55	3, 12	0, 786
	11-15 Yıl	6, 47	3, 98	0, 483
	16-20 Yıl	10, 87	4, 50	0, 114
	26 ve Üzeri Yıl	-1, 30	3, 57	0, 996
26 ve Üzeri Yıl	10 ve Altı Yıl	4, 85	3, 00	0, 487
	11-15 Yıl	7, 77	3, 89	0, 269
	16-20 Yıl	12, 19	4, 41	0, 049*
	21-25 Yıl	1, 30	3, 57	0, 996

* p<0, 05

Tablo 4 incelendiğinde, Tukey testi sonuçlarına göre okuma tutum puanlarının “16-20 yıl” ile “26 ve üzeri yıl” arasındaki mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir (p<0, 05).

Tablo 5’te katılımcıların okuma tutum puanlarının mezun oldukları akademik birime göre tek yönlü varyans analizi bulguları belirtilmiştir.

Tablo 5

Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Tutum Puanlarının Mezun Olunan Akademik Birime Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Mezun Olunan Akademik Birim	n	\bar{x}	sd	F	p
Eğitim Fakültesi	159	73, 06	19, 59	1, 504	0, 214
Eğitim Enstitüsü	33	74, 55	13, 21		
Alan Dışı	66	71, 05	14, 96		
Toplam	258	72, 93	17, 84		

* p<0, 05

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların okumaya karşı tutumlarının, mezun oldukları akademik birime göre farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F=1, 504$; $p>0, 05$). Bu verilerden, okuma tutumunun mezun olunan akademik birimden bağımsız olduğu anlaşılmaktadır.

Söz konusu araştırmada, öğretmenlerin okuma tutumlarının meslekten memnun olma durumuna göre varyans analizi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Tutum Puanlarının Mesleki Memnuniyete Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Mesleki Memnuniyet	n	\bar{x}	sd	F	p
Evet	200	71, 94	17, 84	1, 604	0, 203
Kısmen	54	75, 94	17, 05		
Hayır	4	82, 00	26, 14		
Toplam	258	72, 93	17, 84		

* $p<0, 05$

Tablo 6’daki bulgulara bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin mesleki memnuniyetlerinin okuma tutum puanına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($F=1, 604$; $p>0, 05$). Bu noktada, katılımcıların okumaya karşı tutumları ile mesleki memnuniyetleri arasında bir bağlantı olmadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuma tutum puanlarının mesleki yayınları okuma sıklıklarına göre varyans analizi bulguları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Tutum Puanlarının Mesleki Yayınları Okuma Sıklığına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Mesleki Yayınları Okuma Sıklığına	n	\bar{x}	sd	F	p
Her zaman	24	63, 96	17, 86	6, 940	0, 000*
Sık sık	109	72, 02	15, 53		
Ara sıra	116	74, 01	17, 82		
Hiç	9	94, 11	26, 62		
Toplam	258	72, 93	17, 84		

* $p<0, 05$

Tablo 7’ye göre, katılımcıların mesleki yayınları okuma sıklıklarının okuma tutum puanına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($F=6, 490$; $p<0, 05$). Bu noktada, hangi gruplar arasında farklılık olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmış ve sonuçlar Tablo 8’de belirtilmiştir.

Tablo 8

Okuma Tutum Puanlarının Mesleki Yayınları Okuma Sıklıklarına Göre Tukey Testi Sonuçları

(I) Mesleki Yayınları Okuma Sıklıkları	(J) Mesleki Yayınları Okuma Sıklıkları	Ort. Fark	sd	P
Her zaman	Sık sık	-8,06	3,89	0,165
	Ara sıra	-10,05	3,87	0,048*
	Hiç	-30,15	6,74	0,000*
Sık sık	Her zaman	8,06	3,89	0,165
	Ara sıra	-2,00	2,30	0,823
	Hiç	-22,10	5,98	0,002*
Ara sıra	Her zaman	10,05	3,87	0,048*
	Sık sık	2,00	2,30	0,823
	Hiç	-20,10	5,97	0,005*
Hiç	Her zaman	30,15	6,74	0,000*
	Sık sık	22,00	5,98	0,002*
	Ara sıra	20,10	5,97	0,005*

* p<0,05

Tablo 8'deki Tukey testi neticesinde, okuma tutum puanlarının mesleki yayınları her zaman okuyan sınıf öğretmenleri ile ara sıra okuyan ve hiç okumayan sınıf öğretmenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, bu farkın da her zaman okuyanların lehine olduğu belirlenmiştir (p<0,05).

Araştırmanın İkinci Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci sorusu, “Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan akademik birim, mesleki memnuniyet, mesleki yayınları okuma sıklığı ile;

- Okudukları materyal türü ve sıklığı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Ayda okudukları kitap sayısı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

İkinci Sorunun “a” Seçeneğine Yönelik Bulgular ve Yorum

İkinci sorunun “a” seçeneğinden belirtilmiş olan sınıf öğretmenlerinin çeşitli değişkenlere göre okudukları materyal türü ve sıklığına ilişkin dağılım Tablo 9-14'te verilmiştir. Dağılımın anlamlı olup olmadığı kay kare (χ^2) ile test edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyete göre okudukları materyal türü ve sıklığı dağılımı Tablo 9'da belirtilmiştir.

Tablo 9
Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Okudukları Materyal Türü ve Sıklığı

Okuma Materyali	Cinsiyet		Hiç	Çok Az	Oldukça	Çok Fazla	Toplam	p	x ²
Gazete	Kadın	n	26	74	65	21	186	0,000*	23,130
		%	14,0	39,8	34,9	11,3	100,0		
	Erkek	n	2	23	22	25	72		
		%	2,8	31,9	30,6	34,7	100,0		
	Toplam	n	28	97	87	46	258		
		%	10,9	37,6	33,7	17,8	100,0		
Mizah Dergisi	Kadın	n	54	92	30	10	186	0,001*	16,684
		%	29,0	49,5	16,1	5,4	100,0		
	Erkek	n	24	21	26	1	72		
		%	33,3	29,2	36,1	1,4	100,0		
	Toplam	n	78	113	56	11	258		
		%	30,2	43,8	21,7	4,3	100,0		
Bilim Teknik Dergisi	Kadın	n	39	91	42	14	186	0,119	5,850
		%	21,0	48,9	22,6	7,5	100,0		
	Erkek	n	23	36	11	2	72		
		%	31,9	50,0	15,3	2,8	100,0		
	Toplam	n	62	127	53	16	258		
		%	24,0	49,2	20,5	6,2	100,0		
Çeşitli Dergiler	Kadın	n	19	78	65	24	186	0,000*	22,132
		%	10,2	41,9	34,9	12,9	100,0		
	Erkek	n	14	46	7	5	72		
		%	19,4	63,9	9,7	6,9	100,0		
	Toplam	n	33	124	72	29	258		
		%	12,8	48,1	27,9	11,2	100,0		
Sanat Kitapları	Kadın	n	5	32	77	72	186	0,000*	41,818
		%	2,7	17,2	41,4	38,7	100,0		
	Erkek	n	20	10	30	12	72		
		%	27,8	13,9	41,7	16,7	100,0		
	Toplam	n	25	42	107	84	258		
		%	9,7	16,3	41,5	32,6	100,0		
Kültür Kitapları	Kadın	n	32	67	65	22	186	0,084	6,645
		%	17,2	36,0	34,9	11,8	100,0		
	Erkek	n	22	24	17	9	72		
		%	30,6	33,3	23,6	12,5	100,0		
	Toplam	n	54	91	82	31	258		
		%	20,9	35,3	31,8	12,0	100,0		
Bilimsel Kitaplar	Kadın	n	30	93	47	16	186	0,204	4,594
		%	16,1	50,0	25,3	8,6	100,0		
	Erkek	n	15	38	10	9	72		
		%	20,8	52,8	13,9	12,5	100,0		
	Toplam	n	45	131	57	25	258		
		%	17,4	50,8	22,1	9,7	100,0		

* p<0,05

Tablo 9 verilerine göre, mizah dergisini kadın öğretmenlerin %5, 4'ü (n=10) ile erkek öğretmenlerin %1, 4'ünün (n=1) “çok fazla” okuduğu belirlenmiştir. Yine aynı tablo verilerince, kadın öğretmenlerin %16, 1'inin (n=30), erkek öğretmenlerin %36, 1'inin (n=26) “oldukça”; kadın öğretmenlerin %49, 5'inin (n=92), erkek öğretmenlerin %29, 2'sinin (n=21) “çok az” mizah dergisi okuduğu; kadın öğretmenlerin %29'u (n=54) ile erkek öğretmenlerin %33, 3'ünün (n=24) ise mizah dergisi okumadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada, öğretmenlerin mizah dergisi okuma sıklıkları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilebilir ($p < 0, 05$; $\chi^2 = 16, 684$).

Tablo 10'da sınıf öğretmenlerinin yaşa göre okudukları materyal türü ve sıklığı gösterilmiştir.

Tablo 10

Sınıf Öğretmenlerinin Yaşa Göre Okudukları Materyal Türü ve Sıklığı

Okuma Materyali	Yaş	Hiç	Çok Az	Oldukça	Çok Fazla	Toplam	p	χ^2	
Gazete	21-30	n	14	28	22	10	74	0, 003*	24, 914
		%	18, 9	37, 8	29, 7	13, 5	100, 0		
	31-40	n	10	30	16	9	65		
		%	15, 4	46, 2	24, 6	13, 8	100, 0		
	41-50	n	3	20	17	14	54		
		%	5, 6	37, 0	31, 5	25, 9	100, 0		
	51 ve Üzeri	n	1	19	32	13	65		
		%	1, 5	29, 2	49, 2	20, 0	100, 0		
	Toplam	n	28	97	87	46	258		
		%	10, 9	37, 6	33, 7	17, 8	100, 0		
Mizah Dergisi	21-30	n	19	37	13	5	74	0, 012*	21, 229
		%	25, 7	50, 0	17, 6	6, 8	100, 0		
	31-40	n	28	23	11	3	65		
		%	43, 1	35, 4	16, 9	4, 6	100, 0		
	41-50	n	15	28	8	3	54		
		%	27, 8	51, 9	14, 8	5, 6	100, 0		
	51 ve Üzeri	n	16	25	24	0	65		
		%	24, 6	38, 5	36, 9	0, 0	100, 0		
	Toplam	n	78	113	56	11	258		
		%	30, 2	43, 8	21, 7	4, 3	100, 0		
Bilim Teknik Dergisi	21-30	n	23	31	10	10	74	0, 001*	27, 132
		%	31, 1	41, 9	13, 5	13, 5	100, 0		
	31-40	n	17	26	16	6	65		
		%	26, 2	40, 0	24, 6	9, 2	100, 0		
	41-50	n	7	32	15	0	54		
		%	13, 0	59, 3	27, 8	0, 0	100, 0		
	51 ve Üzeri	n	15	38	12	0	65		
		%	23, 1	58, 5	18, 5	0, 0	100, 0		
	Toplam	n	62	127	53	16	258		
		%	24, 0	49, 2	20, 5	6, 2	100, 0		

Çeşitli Dergiler	21-30	n	9	31	26	8	74	0,000*	30,010
		%	12,2	41,9	35,1	10,8	100,0		
	31-40	n	17	30	14	4	65		
		%	26,2	46,2	21,5	6,2	100,0		
	41-50	n	3	28	20	3	54		
		%	5,6	51,9	37,0	5,6	100,0		
51 ve Üzeri	n	4	35	12	14	65			
	%	6,2	53,8	18,5	21,5	100,0			
Toplam	n	33	124	72	29	258			
	%	12,8	48,1	27,9	11,2	100,0			
Sanat Kitapları	21-30	n	3	10	23	38	74	0,000*	49,883
		%	4,1	13,5	31,1	51,4	100,0		
	31-40	n	4	13	26	22	65		
		%	6,2	20,0	40,0	33,8	100,0		
	41-50	n	2	8	23	21	54		
		%	3,7	14,8	42,6	38,9	100,0		
51 ve Üzeri	n	16	11	35	3	65			
	%	24,6	16,9	53,8	4,6	100,0			
Toplam	n	25	42	107	84	258			
	%	9,7	16,3	41,5	32,6	100,0			
Kültür Kitapları	21-30	n	14	27	19	14	74	0,007*	22,742
		%	18,9	36,5	25,7	18,9	100,0		
	31-40	n	16	23	17	9	65		
		%	24,6	35,4	26,2	13,8	100,0		
	41-50	n	6	14	28	6	54		
		%	11,1	25,9	51,9	11,1	100,0		
51 ve Üzeri	n	18	27	18	2	65			
	%	27,7	41,5	27,7	3,1	100,0			
Toplam	n	54	91	82	31	258			
	%	20,9	35,3	31,8	12,0	100,0			
Bilimsel Kitaplar	21-30	n	13	36	16	9	74	0,001*	28,734
		%	17,6	48,6	21,6	12,2	100,0		
	31-40	n	15	22	18	10	65		
		%	23,1	33,8	27,7	15,4	100,0		
	41-50	n	3	29	17	5	54		
		%	5,6	53,7	31,5	9,3	100,0		
51 ve Üzeri	n	14	44	6	1	65			
	%	21,5	67,7	9,2	1,5	100,0			
Toplam	n	45	131	57	25	258			
	%	17,4	50,8	22,1	9,7	100,0			

* p<0,05

Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre okudukları materyal türü ve sıklığı analizi yapılırken, beklenen değeri 5'ten küçük gözenek sayısı %20'yi aştığından ilgili satır düzeylerinde birleştirme yapılmıştır. 21-25 yaş aralığı ile 26-30 yaş aralığı birleştirilerek "21-30 yaş aralığı"; 31-35 yaş aralığı ile 36-40 yaş aralığı birleştirilerek "31-40 yaş aralığı"; 41-45 yaş aralığı ile 46-50 yaş aralığı birleştirilerek "41-50 yaş aralığı" elde edilmiştir. Bu birleştirme ile gözeneklerdeki gözlem sayıları ile birlikte, beklenen değerler de artmıştır.

Tablo 10 verileri incelendiğinde, 21-30 yaş aralığındaki öğretmenlerin %37, 8'inin (n=28), 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin %46, 2'sinin (n=30), 41-50 yaş aralığındaki öğretmenlerin %37'sinin (n=20), 51 ve üzeri yaş aralığındaki öğretmenlerin %29, 2'sinin (n=9) “çok az” gazete okudukları; 21-30 yaş aralığındaki öğretmenlerin %18, 9'unun (n=14), 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin %15, 4'ünün (n=10), 41-50 yaş aralığındaki öğretmenlerin %5, 6'sının (n=3), 51 ve üzeri yaş aralığındaki öğretmenlerin %1, 5'inin (n=1) ise gazeteyi “hiç” okumadıkları görülmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin gazete okuma sıklıkları ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilebilir ($p < 0,05$; $\chi^2 = 24,914$).

Öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre okudukları materyal türü ve sıklığı Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdeme Göre Okudukları Materyal Türü ve Sıklığı

Materyal Türü	Mesleki Kıdem	Hiç	Çok Az	Oldukça	Çok Fazla	Toplam	p	χ^2		
Gazete	10 ve Altı Yıl	n	19	45	29	103	0,000*	44,406		
		%	18,4	43,7	28,2	9,7			100,0	
	11-15 Yıl	n	6	15	9	4			34	
		%	17,6	44,1	26,5	11,8			100,0	
	16-20 Yıl	n	1	6	6	10			23	
		%	4,3	26,1	26,1	43,5			100,0	
	21-25 Yıl	n	2	11	18	15			46	
		%	4,3	23,9	39,1	32,6			100,0	
	26 ve Üzeri Yıl	n	0	20	25	7			52	
		%	0,0	38,5	48,1	13,5			100,0	
	Toplam		n	28	97	87			46	258
			%	10,9	37,6	33,7			17,8	100,0
Mizah Dergisi	10 ve Altı Yıl	n	30	50	15	8	103	0,000*	___*	
		%	29,1	48,5	14,6	7,8	100,0			
	11-15 Yıl	n	15	11	8	0	34			
		%	44,1	32,4	23,5	0,0	100,0			
	16-20 Yıl	n	9	8	5	1	23			
		%	39,1	34,8	21,7	4,3	100,0			
	21-25 Yıl	n	10	29	5	2	46			
		%	21,7	63,0	10,9	4,3	100,0			
	26 ve Üzeri Yıl	n	14	15	23	0	52			
		%	26,9	28,8	44,2	0,0	100,0			
	Toplam		n	78	113	56	11			258
			%	30,2	43,8	21,7	4,3			100,0
Bilim Teknik Dergisi	10 ve Altı Yıl	n	28	46	17	12	103	0,063	___*	
		%	27,2	44,7	16,5	11,7	100,0			
	11-15 Yıl	n	8	15	7	4	34			
		%	23,5	44,1	20,6	11,8	100,0			
	16-20 Yıl	n	6	11	6	0	23			
		%	26,1	47,8	26,1	0,0	100,0			
	21-25 Yıl	n	7	29	10	0	46			
		%	15,2	63,0	21,7	0,0	100,0			
	26 ve Üzeri Yıl	n	13	26	13	0	52			
		%	25,0	50,0	25,0	0,0	100,0			
	Toplam		n	62	127	53	16			258
			%	24,0	49,2	20,5	6,2			100,0

Çeşitli Dergiler	10 ve Altı Yıl	n	16	46	31	10	103	0, 122	17, 797
		%	15, 5	44, 7	30, 1	9, 7	100, 0		
	11-15 Yıl	n	5	19	8	2	34		
		%	14, 7	55, 9	23, 5	5, 9	100, 0		
	16-20 Yıl	n	7	10	5	1	23		
		%	30, 4	43, 5	21, 7	4, 3	100, 0		
	21-25 Yıl	n	4	22	13	7	46		
	%	8, 7	47, 8	28, 3	15, 2	100, 0			
26 ve Üzeri Yıl	n	1	27	15	9	52			
	%	1, 9	51, 9	28, 8	17, 3	100, 0			
Toplam	n	33	124	72	29	258			
	%	12, 8	48, 1	27, 9	11, 2	100, 0			
Sanat Kitapları	10 ve Altı Yıl	n	5	18	35	45	103	0, 000*	53, 131
		%	4, 9	17, 5	34, 0	43, 7	100, 0		
	11-15 Yıl	n	2	6	15	11	34		
		%	5, 9	17, 6	44, 1	32, 4	100, 0		
	16-20 Yıl	n	2	2	8	11	23		
		%	8, 7	8, 7	34, 8	47, 8	100, 0		
	21-25 Yıl	n	1	11	19	15	46		
	%	2, 2	23, 9	41, 3	32, 6	100, 0			
26 ve Üzeri Yıl	n	15	5	30	2	52			
	%	28, 8	9, 6	57, 7	3, 8	100, 0			
Toplam	n	25	42	107	84	258			
	%	9, 7	16, 3	41, 5	32, 6	100, 0			
Kültür Kitapları	10 ve Altı Yıl	n	21	40	26	16	103	0, 000*	55, 636
		%	20, 4	38, 8	25, 2	15, 5	100, 0		
	11-15 Yıl	n	8	13	11	2	34		
		%	23, 5	38, 2	32, 4	5, 9	100, 0		
	16-20 Yıl	n	2	6	8	7	23		
		%	8, 7	26, 1	34, 8	30, 4	100, 0		
	21-25 Yıl	n	6	5	30	5	46		
	%	13, 0	10, 9	65, 2	10, 9	100, 0			
26 ve Üzeri Yıl	n	17	27	7	1	52			
	%	32, 7	51, 9	13, 5	1, 9	100, 0			
Toplam	n	54	91	82	31	258			
	%	20, 9	35, 3	31, 8	12, 0	100, 0			
Bilimsel Kitaplar	10 ve Altı Yıl	n	18	47	26	12	103	0, 004*	29, 063
		%	17, 5	45, 6	25, 2	11, 7	100, 0		
	11-15 Yıl	n	10	13	9	2	34		
		%	29, 4	38, 2	26, 5	5, 9	100, 0		
	16-20 Yıl	n	1	9	7	6	23		
		%	4, 3	39, 1	30, 4	26, 1	100, 0		
	21-25 Yıl	n	4	28	10	4	46		
	%	8, 7	60, 9	21, 7	8, 7	100, 0			
26 ve Üzeri Yıl	n	12	34	5	1	52			
	%	23, 1	65, 4	9, 6	1, 9	100, 0			
Toplam	n	45	131	57	25	258			
	%	17, 4	50, 8	22, 1	9, 7	100, 0			

* $p < 0, 05$

* Beklenen değeri 5'ten küçük gözenek sayısı %20'yi aştığı için, anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanamamıştır.

Tablo 11 bulgularınca, 10 ve daha az yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %17, 5'i (n=18), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %17, 6'sı (n=6), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %8, 7'si (n=2), 21-25 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %23, 9'u (n=11), 26 ve daha fazla yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %9, 6'sı (n=5) "çok az" sanat kitapları okumaktayken; 10 ve daha az yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin

%4, 9'u (n=5), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %5, 9'u (n=2), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %8, 7'si (n=2), 21-25 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %2, 2'si (n=1), 26 ve daha fazla yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %28, 8'i (n=15) "hiç" sanat kitapları okumamaktadır. Elde edilen bu bulgulara neticesinde, öğretmenlerin sanat kitapları okuma sıklıkları ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilebilir ($p < 0, 05$; $\chi^2 = 53, 131$).

Tablo 12'de sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları akademik birimlere göre okudukları materyalin türü ve sıklığı belirtilmiştir.

Tablo 12

Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olunan Akademik Birime Göre Okudukları Materyal Türü ve Sıklığı

Materyal Türü	Mezun Olunan Akademik Birim	Hiç	Çok Az	Oldukça	Çok Fazla	Toplam	p	χ^2
Gazete	Eğitim Fakültesi	n 25	63	53	18	159	0, 000*	29, 274
		% 15, 7	39, 6	33, 3	11, 3	100, 0		
	Eğitim Enstitüsü	n 0	9	18	6	33		
		% 0, 0	27, 3	54, 5	18, 2	100, 0		
	Alan Dışı	n 3	25	16	22	66		
% 4, 5		37, 9	24, 2	33, 3	100, 0			
Toplam		n 28	97	87	46	258		
		% 10, 9	37, 6	33, 7	17, 8	100, 0		
Mizah Dergisi	Eğitim Fakültesi	n 50	73	29	7	159	0, 000*	37, 703
		% 31, 4	45, 9	18, 2	4, 4	100, 0		
	Eğitim Enstitüsü	n 8	4	20	1	33		
		% 24, 2	12, 1	60, 6	3, 0	100, 0		
	Alan Dışı	n 20	36	7	3	66		
% 30, 3		54, 5	10, 6	4, 5	100, 0			
Toplam		n 78	113	56	11	258		
		% 30, 2	43, 8	21, 7	4, 3	100, 0		
Bilim Teknik Dergisi	Eğitim Fakültesi	n 35	82	27	15	159	0, 047*	12, 749
		% 22, 0	51, 6	17, 0	9, 4	100, 0		
	Eğitim Enstitüsü	n 7	15	11	0	33		
		% 21, 2	45, 5	33, 3	0, 0	100, 0		
	Alan Dışı	n 20	30	15	1	66		
% 30, 3		45, 5	22, 7	1, 5	100, 0			
Toplam		n 62	127	53	16	258		
		% 24, 0	49, 2	20, 5	6, 2	100, 0		
Çeşitli Dergiler	Eğitim Fakültesi	n 22	64	56	17	159	0, 000*	33, 904
		% 13, 8	40, 3	35, 2	10, 7	100, 0		
	Eğitim Enstitüsü	n 1	21	1	10	33		
		% 3, 0	63, 6	3, 0	30, 3	100, 0		
	Alan Dışı	n 10	39	15	2	66		
% 15, 2		59, 1	22, 7	3, 0	100, 0			
Toplam		n 33	124	72	29	258		
		% 12, 8	48, 1	27, 9	11, 2	100, 0		

Sanat Kitapları	Eğitim Fakültesi	n	7	31	61	60	159	0,000* 36,476
		%	4,4	19,5	38,4	37,7	100,0	
	Eğitim Enstitüsü	n	10	2	20	1	33	
		%	30,3	6,1	60,6	3,0	100,0	
	Alan Dışı	n	8	9	26	23	66	
	%	12,1	13,6	39,4	34,8	100,0		
	Toplam	n	25	42	107	84	258	
		%	9,7	16,3	41,5	32,6	100,0	
Kültür Kitapları	Eğitim Fakültesi	n	33	61	48	17	159	0,000* 33,913
		%	20,8	38,4	30,2	10,7	100,0	
	Eğitim Enstitüsü	n	12	18	3	0	33	
		%	36,4	54,5	9,1	0,0	100,0	
	Alan Dışı	n	9	12	31	14	66	
	%	13,6	18,2	47,0	21,2	100,0		
	Toplam	n	54	91	82	31	258	
		%	20,9	35,3	31,8	12,0	100,0	
Bilimsel Kitaplar	Eğitim Fakültesi	n	28	82	37	12	159	0,027* 14,268
		%	17,6	51,6	23,3	7,5	100,0	
	Eğitim Enstitüsü	n	6	23	3	1	33	
		%	18,2	69,7	9,1	3,0	100,0	
	Alan Dışı	n	11	26	17	12	66	
	%	16,7	39,4	25,8	18,2	100,0		
	Toplam	n	45	131	57	25	258	
		%	17,4	50,8	22,1	9,7	100,0	

* $p < 0,05$

Tablo 12'ye göre, sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları akademik birim değişkenine göre okudukları materyal türü ve sıklıklarına bakıldığında, eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %11,3'ü (n=18), eğitim enstitüsünden mezun öğretmenlerin %18,2'si (n=6), alan dışından mezun öğretmenlerin %33,3'ü (n=22) "çok fazla"; eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %33,3'ü (n=53), eğitim enstitüsünden mezun öğretmenlerin %54,5'i (n=18), alan dışından mezun öğretmenlerin %24,2'si (n=16) "oldukça"; eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %39,6'sı (n=63), eğitim enstitüsünden mezun öğretmenlerin %27,3'ü (n=9), alan dışından mezun öğretmenlerin %37,9'u (n=25) "çok az" gazete okumaktadır. Aynı tablo verilerinden, gazeteyi eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %15,7'sinin (n=25), eğitim enstitüsünden mezun öğretmenlerin %0'ının (n=0), alan dışından mezun öğretmenlerin %4,5'inin (n=3) "hiç" okumadıkları anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular neticesinde, sınıf öğretmenlerinin gazete okuma sıklıklarının mezun olunan akademik birime göre anlamlı farklılık gösterdiği yorumu yapılabilir ($p < 0,05$; $\chi^2 = 29,274$).

Tablo 13'te sınıf öğretmenlerinin mesleki memnuniyetlerine göre okudukları materyal türü ve sıklığı belirtilmiştir.

Tablo 13

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Memnuniyete Göre Okudukları Materyal Türü ve Sıklığı

Okuma Materyali	Mesleki Memnuniyet	Hiç	Çok Az	Oldukça	Çok Fazla	Toplam	p	x ²
Gazete	Evet	n 27	96	85	46	254	0, 580	___*
		% 10, 6	37, 8	33, 5	18, 1	100, 0		
	Hayır	n 1	1	2	0	4		
		% 25, 0	25, 0	50, 0	0, 0	100, 0		
Toplam	n 28	97	87	46	258			
	% 10, 9	37, 6	33, 7	17, 8	100, 0			
Mizah Dergisi	Evet	n 77	110	56	11	254	0, 573	___*
		% 30, 3	43, 3	22, 0	4, 3	100, 0		
	Hayır	n 1	3	0	0	4		
		% 25, 0	75, 0	0, 0	0, 0	100, 0		
Toplam	n 78	113	56	11	258			
	% 30, 2	43, 8	21, 7	4, 3	100, 0			
Bilim Teknik Dergisi	Evet	n 62	125	52	15	254	0, 343	___*
		% 24, 4	49, 2	20, 5	5, 9	100, 0		
	Hayır	n 0	2	1	1	4		
		% 0, 0	50, 0	25, 0	25, 0	100, 0		
Toplam	n 62	127	53	16	258			
	% 24, 0	49, 2	20, 5	6, 2	100, 0			
Çeşitli Dergiler	Evet	n 33	120	72	29	254	0, 222	___*
		% 13, 0	47, 2	28, 3	11, 4	100, 0		
	Hayır	n 0	4	0	0	4		
		% 0, 0	100, 0	0, 0	0, 0	100, 0		
Toplam	n 33	124	72	29	258			
	% 12, 8	48, 1	27, 9	11, 2	100, 0			
Sanat Kitapları	Evet	n 25	42	105	82	254	0, 681	___*
		% 9, 8	16, 5	41, 3	32, 3	100, 0		
	Hayır	n 0	0	2	2	4		
		% 0, 0	0, 0	50, 0	50, 0	100, 0		
Toplam	n 25	42	107	84	258			
	% 9, 7	16, 3	41, 5	32, 6	100, 0			
Kültür Kitapları	Evet	n 54	90	80	30	254	0, 579	___*
		% 21, 3	35, 4	31, 5	11, 8	100, 0		
	Hayır	n 0	1	2	1	4		
		% 0, 0	25, 0	50, 0	25, 0	100, 0		
Toplam	n 54	91	82	31	258			
	% 20, 9	35, 3	31, 8	12, 0	100, 0			
Bilimsel Kitaplar	Evet	n 45	129	57	23	254	0, 038*	___*
		% 17, 7	50, 8	22, 4	9, 1	100, 0		
	Hayır	n 0	2	0	2	4		
		% 0, 0	50, 0	0, 0	50, 0	100, 0		
Toplam	n 45	131	57	25	258			
	% 17, 4	50, 8	22, 1	9, 7	100, 0			

* p<0, 05

* Beklenen değeri 5'ten küçük gözenek sayısı %20'yi aştığı için, anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanamamıştır.

Tablo 13 verilerince, bilimsel kitapları mesleki memnuniyete sahip öğretmenlerin %9, 1'i (n=23), mesleki memnuniyete sahip olmayan öğretmenlerin %50'si (n=2) "çok fazla"; mesleki memnuniyete sahip öğretmenlerin %22, 4'ü (n=57), mesleki memnuniyete sahip olmayan öğretmenlerin %0'ı (n=0) "oldukça"; mesleki memnuniyete sahip öğretmenlerin %50, 8'i (n=129), mesleki memnuniyete sahip olmayan öğretmenlerin %50'si (n=2) ise "çok az" okumaktadır. Ayrıca mesleki memnuniyete sahip öğretmenlerin %17, 7'si (n=45) ile mesleki memnuniyete sahip olmayan öğretmenlerin %0'ı (n=0) ise bilimsel kitapları "hiç" okumadıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bu veriler, öğretmenlerin bilimsel kitapları okuma sıklıkları ile mesleki memnuniyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu anlamı taşımaktadır ($p < 0,05$) diğer değişkenler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki yayınları okuma sıklıklarına göre okuma materyal türü ve sıklığı Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yayınları Okuma Sıklığına Göre Okudukları Materyal Türü ve Sıklığı

Materyal Türü	Mesleki Yayınları Okuma Sıklığı	Hiç	Çok Az	Oldukça	Çok Fazla	Toplam	p	χ^2
Gazete	Her zaman	n 3 % 12,5	n 6 % 25,0	n 6 % 25,0	n 9 % 37,5	n 24 % 100,0	0,000*	___*
	Sık sık	n 9 % 8,3	n 29 % 26,6	n 51 % 46,8	n 20 % 18,3	n 109 % 100,0		
	Ara sıra	n 14 % 12,1	n 61 % 52,6	n 24 % 20,7	n 17 % 14,7	n 116 % 100,0		
	Hiç	n 2 % 22,2	n 1 % 11,1	n 6 % 66,7	n 0 % 0,0	n 9 % 100,0		
	Toplam	n 28 % 10,9	n 97 % 37,6	n 87 % 33,7	n 46 % 17,8	n 258 % 100,0		
	Her zaman	n 2 % 8,3	n 9 % 37,5	n 12 % 50,0	n 1 % 4,2	n 24 % 100,0		
Mizah Dergisi	Sık sık	n 19 % 17,4	n 57 % 52,3	n 30 % 27,5	n 3 % 2,8	n 109 % 100,0	0,000*	___*
	Ara sıra	n 54 % 46,6	n 42 % 36,2	n 13 % 11,2	n 7 % 6,0	n 116 % 100,0		
	Hiç	n 3 % 33,3	n 5 % 55,6	n 1 % 11,1	n 0 % 0,0	n 9 % 100,0		
	Toplam	n 78 % 30,2	n 113 % 43,8	n 56 % 21,7	n 11 % 4,3	n 258 % 100,0		
	Her zaman	n 2 % 8,3	n 15 % 62,5	n 6 % 25,0	n 1 % 4,2	n 24 % 100,0		
Bilim Teknik Dergisi	Sık sık	n 14 % 12,8	n 57 % 52,3	n 27 % 24,8	n 11 % 10,1	n 109 % 100,0	0,001*	___*
	Ara sıra	n 43 % 37,1	n 49 % 42,2	n 20 % 17,2	n 4 % 3,4	n 116 % 100,0		
	Hiç	n 3 % 33,3	n 6 % 66,7	n 0 % 0,0	n 0 % 0,0	n 9 % 100,0		
	Toplam	n 62 % 24,0	n 127 % 49,2	n 53 % 20,5	n 16 % 6,2	n 258 % 100,0		

Çeşitli Dergiler	Her zaman	n	0	16	6	2	24	0,000*	___*
		%	0,0	66,7	25,0	8,3	100,0		
	Sık sık	n	6	49	38	16	109		
		%	5,5	45,0	34,9	14,7	100,0		
	Ara sıra	n	25	58	27	6	116		
%		21,6	50,0	23,3	5,2	100,0			
Hiç	n	2	1	1	5	9			
	%	22,2	11,1	11,1	55,6	100,0			
Toplam	n	33	124	72	29	258			
	%	12,8	48,1	27,9	11,2	100,0			
Sanat Kitapları	Her zaman	n	6	1	6	11	24	0,000*	___*
		%	25,0	4,2	25,0	45,8	100,0		
	Sık sık	n	1	9	63	36	109		
		%	0,9	8,3	57,8	33,0	100,0		
	Ara sıra	n	15	27	38	36	116		
%		12,9	23,3	32,8	31,0	100,0			
Hiç	n	3	5	0	1	9			
	%	33,3	55,6	0,0	11,1	100,0			
Toplam	n	25	42	107	84	258			
	%	9,7	16,3	41,5	32,6	100,0			
Kültür Kitapları	Her zaman	n	5	3	9	7	24	0,001*	___*
		%	20,8	12,5	37,5	29,2	100,0		
	Sık sık	n	13	48	38	10	109		
		%	11,9	44,0	34,9	9,2	100,0		
	Ara sıra	n	33	40	30	13	116		
%		28,4	34,5	25,9	11,2	100,0			
Hiç	n	3	0	5	1	9			
	%	33,3	0,0	55,6	11,1	100,0			
Toplam	n	54	91	82	31	258			
	%	20,9	35,3	31,8	12,0	100,0			
Bilimsel Kitaplar	Her zaman	n	1	8	7	8	24	0,000*	___*
		%	4,2	33,3	29,2	33,3	100,0		
	Sık sık	n	14	70	20	5	109		
		%	12,8	64,2	18,3	4,6	100,0		
	Ara sıra	n	28	47	30	11	116		
%		24,1	40,5	25,9	9,5	100,0			
Hiç	n	2	6	0	1	9			
	%	22,2	66,7	0,0	11,1	100,0			
Toplam	n	45	131	57	25	258			
	%	17,4	50,8	22,1	9,7	100,0			

* $p < 0,05$

* Beklenen değeri 5'ten küçük gözenek sayısı %20'yi aştığı için, anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanamamıştır.

Tablo 14 verilerine bakıldığında, mesleki yayınları her zaman okuduğunu belirten öğretmenlerin %4,2'si (n=1), sık sık okuduğunu belirten öğretmenlerin %2,8'i (n=3), ara sıra okuduğunu belirten öğretmenlerin %6'sı (n=7), hiç okumadığını belirten öğretmenlerin %0'ı (n=0) "çok fazla"; mesleki yayınları her zaman okuduğunu belirten öğretmenlerin %50'si (n=12), sık sık okuduğunu belirten öğretmenlerin %27,5'i (n=30), ara sıra okuduğunu belirten öğretmenlerin %11,2'si (n=13), hiç okumadığını belirten öğretmenlerin %11,1'i (n=1) "oldukça"; mesleki yayınları her zaman okuduğunu belirten öğretmenlerin %37,5'i (n=9), sık sık okuduğunu belirten öğretmenlerin %52,3'ü (n=57), ara sıra okuduğunu belirten

öğretmenlerin %36, 2'si (n=42), hiç okumadığını belirten öğretmenlerin %55, 6'sı (n=5) “çok az” mizah dergisi okumaktadır. Yine mesleki yayınları her zaman okuduğunu belirten öğretmenlerin %8, 3'ü (n=2), sık sık okuduğunu belirten öğretmenlerin %17, 4'ü (n=19), ara sıra okuduğunu belirten öğretmenlerin %46, 6'sı (n=54), hiç okumadığını belirten öğretmenlerin %33, 3'ü (n=3) ise “hiç” mizah dergisi okumamaktadır. Elde edilen bulgular neticesinde, öğretmenlerin mizah dergisi okuma sıklıklarının mesleki yayınları okuma sıklığına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ifade edilebilir ($p<0,05$).

İkinci Sorunun “b” Seçeneğine Yönelik Bulgular ve Yorum

İkinci sorunun “b” seçeneğinde belirtilmiş olan sınıf öğretmenlerinin çeşitli değişkenlere göre ayda okudukları kitap sayısına ilişkin dağılım Tablo 15-20’de verilmiştir. Dağılımın anlamlı olup olmadığı kay kare (χ^2) testi ile test edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre ayda okudukları kitap sayısına ilişkin dağılımı Tablo 15’te belirtilmiştir.

Tablo 15

Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Ayda Okunan Kitap Sayısına İlişkin Dağılım

Değişken	Cinsiyet	Hiç	1 Kitap	2 Kitap	3 Kitap	4 Kitap	5 Kitap	Toplam	p	χ^2	
Ayda Okunan Kitap Sayısı	Kadın	n	15	93	35	37	4	2	186	0,000*	38,951
		%	8,1	50,0	18,8	19,9	2,2	1,1	100,0		
	Erkek	n	5	11	15	28	7	6	72		
		%	6,9	15,3	20,8	38,9	9,7	8,3	100,0		
	Toplam	n	20	104	50	65	11	8	258		
		%	7,8	40,3	19,4	25,2	4,3	3,1	100,0		

* $p<0,05$

Tablo 15 verileri incelendiğinde, kadın öğretmenlerin %1, 1'inin (n=2), erkek öğretmenlerin %8, 3'ünün (n=6) ayda “5 kitap”; kadın öğretmenlerin %2, 2'sinin (n=4), erkek öğretmenlerin %9, 7'sinin (n=7) ayda “4 kitap”; kadın öğretmenlerin %19, 9'unun (n=37), erkek öğretmenlerin %38, 9'unun (n=28) ayda “3 kitap”; kadın öğretmenlerin %18, 8'inin (n=35), erkek öğretmenlerin %20, 8'inin (n=15) ayda “2 kitap”; kadın öğretmenlerin %50'sinin (n=93), erkek öğretmenlerin %15, 3'ünün (n=11) ayda “1 kitap” okudukları görülmektedir. Öte yandan, aynı tablo bulgularınca kadın öğretmenlerin %8, 1'i (n=15) ile erkek öğretmenlerin %6, 9'u (n=5) ise ayda “hiç” kitap okumamaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere, öğretmenlerin ayda okudukları kitap sayısı ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$; $\chi^2=38,951$).

Sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre ayda okudukları kitap sayısına ilişkin dağılımı Tablo 16'da belirtilmiştir.

Tablo 16

Sınıf Öğretmenlerinin Yaşa Göre Ayda Okunan Kitap Sayısına İlişkin Dağılım

Değişken	Yaş	Hiç	1 Kitap	2 Kitap	3 Kitap	4 Kitap	5 Kitap	Toplam	p	χ^2	
Ayda Okunan Kitap Sayısı	21-25	n	4	18	0	0	0	0	22	0,000*	___*
		%	18,2	81,8	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		
	26-30	n	8	32	6	5	1	0	52		
		%	15,4	61,5	11,5	9,6	1,9	0,0	100,0		
	31-35	n	4	30	5	7	1	1	48		
		%	8,3	62,5	10,4	14,6	2,1	2,1	100,0		
	36-40	n	1	9	2	5	0	0	17		
		%	5,9	52,9	11,8	29,4	0,0	0,0	100,0		
	41-45	n	2	8	7	9	0	0	26		
		%	7,7	30,8	26,9	34,6	0,0	0,0	100,0		
	46-50	n	0	5	11	10	1	1	28		
		%	0,0	17,9	39,3	35,7	3,6	3,6	100,0		
51 ve Üzeri	n	1	2	19	29	8	6	65			
	%	1,5	3,1	29,2	44,6	12,3	9,2	100,0			
Toplam	n	20	104	50	65	11	8	258			
	%	7,8	40,3	19,4	25,2	4,3	3,1	100,0			

* $p < 0,05$

* Beklenen değeri 5'ten küçük gözenek sayısı %20'yi aştığı için, anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanamamıştır.

Tablo 16 verilerine göre, 21-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin %81, 8'i (n=18), 26-30 yaş aralığındaki öğretmenlerin %61, 5'i (n=32), 31-35 yaş aralığındaki öğretmenlerin %62, 5'i (n=30), 36-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin %52, 9'u (n=9), 41-45 yaş aralığındaki öğretmenlerin %30, 8'i (n=8), 46-50 yaş aralığındaki öğretmenlerin %17, 9'u (n=5), 51 ve üzeri yaş aralığındaki öğretmenlerin %3, 1'i (n=2) ayda "1 kitap" okumaktayken; 21-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin %18, 2'si (n=4), 26-30 yaş aralığındaki öğretmenlerin %15, 4'ü (n=8), 31-35 yaş aralığındaki öğretmenlerin %8, 3'ü (n=4), 36-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin %5, 9'u (n=1), 41-45 yaş aralığındaki öğretmenlerin %7, 7'si (n=2), 46-50 yaş aralığındaki öğretmenlerin %0'ı (n=0), 51 ve üzeri yaş aralığındaki öğretmenlerin %1, 5'i (n=1) ise ayda "hiç" kitap okumamaktadır. Bu veriler neticesinde, öğretmenlerin ayda okudukları kitap sayısı ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($p < 0,05$).

Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre bir ayda okudukları kitap sayısına ilişkin dağılımı Tablo 17'de belirtilmiştir.

Tablo 17

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdeme Göre Bir Ayda Okunan Kitap Sayısına İlişkin Dağılım

Değişken	Mesleki Kıdem	Hiç	1 Kitap	2 Kitap	3 Kitap	4 Kitap	5 Kitap	Toplam	p	x ²	
Ayda Okunan Kitap Sayısı	10 ve Altı Yıl	n	14	72	8	8	1	0	103	0,000*	—*
		%	13,6	69,9	7,8	7,8	1,0	0,0	100,0		
	11-15 Yıl	n	3	21	4	6	0	0	34		
		%	8,8	61,8	11,8	17,6	0,0	0,0	100,0		
	16-20 Yıl	n	2	4	7	8	1	1	23		
		%	8,7	17,4	30,4	34,8	4,3	4,3	100,0		
	21-25 Yıl	n	0	7	14	19	3	3	46		
		%	0,0	15,2	30,4	41,3	6,5	6,5	100,0		
	26 ve Üzeri Yıl	n	1	0	17	24	6	4	52		
		%	1,9	0,0	32,7	46,2	11,5	7,7	100,0		
	Toplam	n	20	104	50	65	11	8	258		
		%	7,8	40,3	19,4	25,2	4,3	3,1	100,0		

* p<0,05

* Beklenen değeri 5'ten küçük gözenek sayısı %20'yi aştığı için, anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanamamıştır.

Tablo 17'ye göre, 10 ve daha az yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %69,9'u (n=72), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %61,8'i (n=21), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %17,4'ü (n=4), 21-25 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %15,2'si (n=7), 26 ve daha fazla yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %0'ı (n=0) ayda "1 kitap" okumaktayken; 10 ve daha az yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %13,6'sı (n=14), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %8,8'i (n=3), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %8,7'si (n=2), 21-25 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %0'ı (n=0), 26 ve daha fazla yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %1,9'u (n=1) ise ayda "hiç" kitap okumamaktadır. Elde edilen bulgular neticesinde, öğretmenlerin ayda okudukları kitap sayısı ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilebilir (p<0,05).

Sınıf öğretmenlerinin mesleki memnuniyetlerine göre bir ayda okudukları kitap sayısına ilişkin dağılımı Tablo 18'de belirtilmiştir.

Tablo 18

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Memnuniyete Göre Bir Ayda Okunan Kitap Sayısına İlişkin Dağılım

Değişken	Mesleki Memnuniyet	Hiç	1 Kitap	2 Kitap	3 Kitap	4 Kitap	5 Kitap	Toplam	p	x ²	
Ayda Okunan Kitap Sayısı	Evet	n	17	76	40	52	9	6	200	0,000*	—*
		%	8,5	38,0	20,0	26,0	4,5	3,0	100,0		
	Kısmen	n	3	26	8	13	2	2	54		
		%	5,6	48,1	14,8	24,1	3,7	3,7	100,0		
	Hayır	n	0	2	2	0	0	0	4		
		%	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	100,0		
	Toplam	n	20	104	50	65	11	8	258		
		%	7,8	40,3	19,4	25,2	4,3	3,1	100,0		

* p<0,05

* Beklenen değeri 5'ten küçük gözenek sayısı %20'yi aştığı için, anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanamamıştır.

Tablo 18'un bulgularına göre, mesleki memnuniyete sahip öğretmenlerin %20'si (n=40), mesleki memnuniyete kısmen sahip öğretmenlerin %14, 8'i (n=8), mesleki memnuniyete sahip olmayan öğretmenlerin %50'si (n=2) ayda "2 kitap" okumaktayken; mesleki memnuniyete sahip öğretmenlerin %38'i (n=76), mesleki memnuniyete kısmen sahip öğretmenlerin %48, 1'i (n=26), mesleki memnuniyete sahip olmayan öğretmenlerin %50'si (n=2) ise ayda "1 kitap" okumaktadır. Öte yandan, mesleki memnuniyete sahip öğretmenlerin %8, 5'inin (n=17), mesleki memnuniyete kısmen sahip öğretmenlerin %5, 6'sının (n=3), mesleki memnuniyete sahip olmayan öğretmenlerin %0'ının (n=0) ise ayda "hiç" kitap okumadıkları belirlenmiştir. Bu bulgular, öğretmenlerin ayda okudukları kitap sayısı ile mesleki memnuniyetleri arasında anlamlı farklılık olduğu anlamı taşımaktadır ($p < 0,05$).

Araştırmanın Üçüncü Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Sınıf öğretmenlerinin yaşı, mesleki kıdemi, okuma tutumu toplam puanları, aylık okudukları kitap sayısı, sahip oldukları kitap sayısı ile okumaya karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı korelasyon testi ile analiz edilmiş, bulgular Tablo 19'da belirtilmiştir.

Tablo 19

Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Tutumu Toplam Puanları İle Çeşitli Değişkenlerin Toplam Puanlarına İlişkin Korelasyon Katsayıları

	Yaş	Mesleki Kıdem	Okuma Tutumu Top.	Kitap Sayısı	Kitap Sayısı Ay
Yaş	p n				
Mesleki Kıdem	p n	,000* 258			
Okuma Tutumu Top.	p n	,071 258	,076 258		
Kitap Sayısı	p n	,726 258	,970 258	,001* 258	
Kitap Sayısı Ay	p n	,000* 258	,000* 258	,002* 258	,000* 258

* $p < 0,05$

Tablo 19'dan anlaşılacağı üzere, öğretmenlerin yaşları ile mesleki kıdemleri, aylık okunan kitap sayısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Bu bağlamda, öğretmenlerin yaşının arttıkça mesleki kıdemlerinin ve aylık okunan kitap sayılarının da arttığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile aylık okunan kitap sayısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle, öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça ayda okudukları kitap sayısının da artış gösterdiği söylenebilir.

Aynı tablo incelendiğinde, öğretmenlerin okuma tutumu toplam puanları ile sahip olunan kitap sayısı ve aylık okunan kitap sayısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu noktada, öğretmenlerin okuma tutumu toplam puanları arttıkça, sahip oldukları kitap sayısı ile aylık okudukları kitap sayısının da artış gösterdiği yorumu yapılabilir.

Bu veriler incelendiğinde, öğretmenlerin sahip olduğu kitap sayısı ile ayda okudukları kitap sayısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Söz konusu bulgular neticesinde, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları kitap sayısı arttıkça ayda okudukları kitap sayısının da artış gösterdiği söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla okuma tutum puanlarının biraz daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak belirlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Literatürde bu sonucu destekleyici bir çalışma bulunmamaktadır. Nitekim yapılan araştırmalar, kadınların okuma tutum puanlarının genellikle erkeklerden daha yüksek olduğunu göstermektedir (Engin ve Koç, 2015; Gömleksiz, 2004; İşeri, 2010; Özbay, Bağcı ve Uyar, 2008). Bu noktada, okuma tutum puan ortalamasının erkekler lehine çıkması, çalışmada dikkat çekici bir sonuç olduğu ifade edilebilir. Sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanları yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Fakat 51 ve üzeri yaş aralığındaki öğretmenlerin okuma tutum puan ortalamaları, diğer yaş aralığındaki öğretmenlere göre biraz daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonucun nedeni, emeklilik yaşı yaklaşmış öğretmenlerin, kendilerini bu sürece hazırlamak adına okumaya daha fazla zaman ayırmaları olabilir.

Sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanlarının mesleki kıdeme göre anlamlı düzeyde farklılaştığı; bu farklılığın da Tukey testi sonucuna göre “16-20 yıl” ile “26 ve üzeri yıl” mesleki kıdeme sahip öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanlarının mezun oldukları akademik birime göre anlamlı düzeyde değişmediği belirlenmiştir. Bunun yanında, Eğitim Enstitüsünden mezun olan sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanları, diğer akademik birim mezunları puanlarına göre nispeten yüksek olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanlarının mesleki memnuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öte yandan, mesleğinden memnun olmayan

öğretmenlerin okuma tutum puan ortalamasının daha yüksek olması, araştırmanın ilginç bir sonucudur. Fakat mesleki memnuniyeti olmadığını belirten katılımcı sayısının yalnızca 4 olması, bu sonucu genellemekte yeterli görülmemiştir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki yayınları okuma sıklığına göre okuma tutum puanlarının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu farklılığın hangi okuma sıklıkları arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmış; sonucunda ise mesleki yayınları her zaman okuyan öğretmenler ile ara sıra okuyan ve hiç okumayan öğretmenler arasında; sık sık ve ara sıra okuyan öğretmenlerle hiç okumayan öğretmenler arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin okumayı en fazla tercih ettiği materyaller “gazete, sanat kitapları” iken; en az tercih ettiği materyalin ise “mizah dergisi” olduğu saptanmıştır. Literatüre bakıldığında da Elkatmış’ın (2015) çalışmasında, öğretmen adaylarının en çok okuduğu materyallerin sırasıyla gazete, sanat kitapları olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenleri ile yaptığı bir çalışmada da Ataklı (2000), öğretmenlerin en çok haber içerikli dergiler ve gazeteler okuduklarını belirlemiştir. Yılmaz (2002) ile Akca (2008) çalışmalarında, öğretmenlerin düzenli olarak gazete materyalini okumayı tercih ettiklerini belirlemişlerdir.

Erkek öğretmenler kadın öğretmenlere göre ayda daha fazla kitap okumaktadır. Bu sonuca ulaşılmasının, kadın öğretmenlerin iş yüküne ek olarak ev yükünün de olmasının etkisi olabilir. Nitekim ev ve iş yükü fazla olan öğretmenin okumaya yeterince zaman ayırması beklenemez. Ayrıca, literatür incelendiğinde bu sonucu destekleyen bir çalışma bulunamamıştır.

21-25 yaş aralığındaki öğretmenler ile 10 ve altı yıl kıdeme sahip öğretmenler ayda ya hiç kitap okumamaktadır ya da 1 kitap okumaktadır. Gençlerin, kitap okumak yerine sosyal medyayı daha fazla tercih etmesi, bu sonucun nedeni olabilir. Ayrıca, yaş ve mesleki kıdem arttıkça ayda okunan kitap sayısı da artmaktadır. Öğretmenlerin mesleki doygunluğa ulaşmış ve artık emekliliği düşünmesi, bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülebilir. Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu’nun (2009) öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada, yaş arttıkça okunan kitap sayısının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mesleki memnuniyete sahip öğretmenler ile mesleki yayınları okuyan öğretmenler, ayda daha fazla sayıda kitap okumaktadır. Mesleğinden memnun olan öğretmenlerin, kendisini mesleğinde daha fazla geliştirmek amacıyla kitap okumaya özen gösterdiği söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin yaşı ve mesleki kıdemi arttıkça, ayda okudukları kitap sayısı da artmaktadır. Çalışma bulgularında yer alan yaş ve mesleki kıdem arttıkça okuma tutum puanının artması, bu

sonucu desteklemektedir. Sınıf öğretmenlerinin okuma tutum puanları arttıkça, sahip oldukları ve ayda okudukları kitap sayısının da arttığı belirlenmiştir.

Öneriler

1. Yazarların sadece kitap fuarlarına değil, okullara ya da öğretmenler için düzenlenen seminerlere davet edilmesi sağlanabilir. Özellikle hizmet içi eğitim kursları, okuma alışkanlığı konusunu da içerebilir.
2. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Mebbis üzerinden kitap tavsiyesi ile içeriğine dair form hazırlanıp, öğretmenlerin kullanımına sunulabilir.
3. Öğretmenlere kitap alımı konusunda takibi sağlanmak şartıyla maddi destek sağlanabilir. Kitap evleri ile anlaşılıp kitap alımında öğretmenlere indirim uygulanabilir.
4. Öğretmenlerin kitaba ulaşım konusunda olanakları artırılabilir. Öğretmenler odasına mini kütüphane tasarlanabilir, öğretmenlerin rahat okuyabilmelerini sağlamak amacıyla mevcut ortam düzenlenebilir (okuma köşesi, okuma koltuğu vb.).
5. Öğretmen adaylarının okuma tutumlarını ve alışkanlıklarını geliştirmek amacıyla çeşitli dersler kapsamında kitap inceleme ve sunma proje ödevleri verilebilir. Bunun alışkanlığını lisans eğitim döneminde kazanan öğretmenlerin, mesleklerini icra ettikleri süreçte okumaya karşı tutumları daha olumlu olabilir.
6. Öğretmenleri bir araya getirecek kitap okumayı teşvik edici sosyal etkinlikler düzenlenebilir (Gazi Üniversitesi Kitap Bankosu, Okuyan Şehir Sakarya vb.).
7. Millî Eğitim Bakanlığınca sanal kütüphaneler oluşturulabilir. Öğretmenlerin oluşturulan sanal kütüphaneye bilgisayar, cep telefonu, tablet gibi teknolojik aletlerden ulaşma imkânı sağlanabilir.

Kaynaklar

- Akca, Ç. (2008). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada Türkçe öğretmenlerinin rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akyol, H. (2011). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem.

- Arthur, J. E. (1995). What is the effect of recreational reading on reading achievement of middle grade student?. *Eric Data Base*. (Service No. ED391143).
- Aslantürk, E. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıklarının karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ateş, S., & Yıldırım, K. (2014). Sınıf öğretmenlerinin okuma becerisine yönelik uygulamaları: strateji öğretimi ve anlama. *İlköğretim Online Dergisi*, 13(1), 235-257.
- Ataklı, A. (2000). Türkiye’de sınıf öğretmenlerinin okuma alışkanlığı üzerine görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 20-28.
- Başaran, M. & Ateş, S. (2009). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 73-92.
- Çelenk, S. (Ed.). (2013). *İlk okuma yazma programı ve öğretimi*. Ankara: Eğiten.
- Çelik, E. (2006). Sesli ve sessiz okuma ile içten okumanın karşılaştırılması. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 18-30.
- Demir, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin okuma tutum ve alışkanlıkları üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(4), 1657-1671.
- Dökmen, Ü. (1994). *Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psiko-sosyal bir araştırma*. İstanbul: MEB.
- Elkatmış, M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıkları. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1223-1240.
- Engin, G. & Koç, G. (2015). Türkçe öğretmeni adaylarının okumaya ilişkin tutumları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 71-83.
- Gömlüksiz, M. N. (2004). Kitap okuma alışkanlığına ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 185-195.
- İşeri, K. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 468-487.
- Karafilik, A. (2007). *Uygulamalı hızlı ve etkin okuma teknikleri*. Ankara: Turhan.
- Kırkkılıç, A. & Akyol, H. (2009). *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- McGee, L., & Richgels, D. (2003). *Designing early literacy programs: Strategies for at-risk preschoolers and kindergarten children*. ERIC Document ED 478237.
- Özbay, M., Bağcı, H. & Uyar, Y. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 117-136.
- Özdemir, E. (1967). *İlkokul öğretmenleri için Türkçe öğretim kılavuzu*. Ankara: Başnur.
- PISA Türkiye. (2016). *PISA 2015 ulusal rapor*. http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2016/12/PISA2015_Ulusal_Rapor1.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Saracaloğlu, A. S., Yenice, N. & Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 187-206.
- Susar Kırmızı, F. (2012). Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies Dergisi*, 7(3), 2353-2366.
- Susar Kırmızı, F. (Ed.). (2016). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı.
- Şahiner, Y. (2005). İlk ve orta öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin okuma alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörler. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ülper, H., & Çeliktürk, Z. (2013). Öğretmen adaylarının okuma motivasyonlarının değerlendirilmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 1033-1057.
- Yalman, M., Özkan, E. & Kutluca, T. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları üzerine betimsel bir araştırma. *Bilgi Dünyası Dergisi*, 14(2), 291-305.
- Yılmaz, B. (2002). Ankara'daki ilköğretim öğretmenlerinin okuma ve halk kütüphanesi kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 16(4), 441-460.